

Konjunktiv II

Konjunktiv préterita

ich	machte	dürfte	hätte	würde	wäre	ginge	käme
du	machtest	dürftest	hättest	würdest	wär(e)st	gingest	käm(e)st
er	machte	dürfte	hätte	würde	wäre	ginge	käme
wir	machten	dürften	hätten	würden	wären	gingen	kämen
ihr	machtet	dürftet	hättet	würdet	wär(e)t	ginget	käm(e)t
sie	machten	dürften	hätten	würden	wären	gingen	kämen

Tvary konjunktivu préterita lze odvodit z préterita oznamovacího způsobu. Srovnejte:

	oznamovací způsob	konjunktiv II	oznamovací způsob	konjunktiv II
préteritum	ich machte	ich machte	ich ging	ich ginge
	ich durfte	ich dürfte	ich kam	ich käme
	ich sollte	ich sollte	ich stand	ich stünde / stände
	ich hatte	ich hätte	ich brachte	ich brächte

Opisný tvar *würde* + infinitiv

šel bych $\left\{ \begin{array}{l} \text{ich ginge} \\ \text{ich würde gehen} \end{array} \right.$

Český kondicionál přítomný (*šel bych*) můžeme vyjádřit v němčině pomocí konjunktivu préterita (*ich ginge*) nebo tvaru *würde* + infinitiv (*ich würde gehen*).

U slovesa *wissen*, způsobových a pomocných sloves se používá konjunktiv préterita: *ich wüsste*, *ich dürfte*, *ich hätte*.

U ostatních sloves (slabá, smíšeného časování, silná) je častější užití opisného tvaru *würde* + infinitiv: *ich würde machen*, *ich würde bringen*, *ich würde stehen*.

Jen u některých silných sloves se prosazují obě formy, např.: *ich würde bleiben* = *ich bliebe*, *ich würde finden* = *ich fände*, *ich würde geben* = *ich gäbe*, *ich würde gehen* = *ich ginge*, *ich würde kommen* = *ich käme*, *ich würde lassen* = *ich ließe*, *ich würde laufen* = *ich lief* aj.

Všimněte si

ich brauchte x ich brauchte / ich würde brauchen / ich bräuchte (hov.)
potřeboval jsem potreboval bych

Konjunktiv préterita průběhového trpného rodu

Dieser Irrtum **würde** endlich **aufgeklärt**. - Tento omyl by byl konečně vysvětlen.

Srovnejte

	oznamovací způsob	konjunktiv II
préteritum	er wurde aufgeklärt	er würde aufgeklärt

Konjunktiv plusquamperfekta ich hätte / wäre + příděstí minulé

Früher **hätte** er ihm nicht **vertraut**. - Dříve by mu (byl) nedůvěřoval.

An deiner Stelle **wäre** ich auch glücklich **gewesen**. - Na tvém místě bych byla (bývala) také šťastná.

Tvary konjunktivu plusquamperfekta lze odvodit z oznamovacího způsobu plusquamperfekta.

Srovnejte

	oznamovací způsob	konjunktiv II
plusquamperfektum	er hatte vertraut	er hätte vertraut
	er war gewesen	er wäre gewesen

Konjunktiv plusquamperfekta průběhového trpného rodu

Dieser Irrtum wäre endlich aufgeklärt worden. – Tento omyl by byl (býval) konečně vysvětlen.

Srovnejte

	oznamovací způsob	konjunktiv II
plusquamperfektum	er war aufgeklärt worden	er wäre aufgeklärt worden

Rozlišujte

		oznamovací způsob	konjunktiv II
přítomnost	činný rod	er kommt	er würde kommen / er käme
	trpný rod	es wird aufgeklärt	es würde aufgeklärt
minulost	činný rod	er kam er ist / war gekommen	er wäre gekommen
	trpný rod	es wurde aufgeklärt es ist / war aufgeklärt worden	es wäre aufgeklärt worden

Všem třem minulým časům oznamovacího způsobu odpovídá pouze jeden tvar konjunktivu II, tj. konjunktiv plusquamperfekta.

Srovnejte

Er war leider krank, sonst wäre er mitgefahren. X Er ist leider krank, sonst führe er mit.

Byl bohužel nemocný, jinak by (byl) jel s námi. Je bohužel nemocný, jinak by jel s námi.

Čeština často užívá místo kondicionálu minulého (*byl by jel*) kondicionál přítomný (*jel by*), němčina obě časové roviny, tj. přítomnost, resp. budoucnost (konjunktiv préterita) a minulost (konjunktiv plusquamperfekta), důsledně rozlišuje.

Všimněte si

Viele Delikte hätten verhindert werden können. – Mnohým deliktům by se (bývalo) dalo zabránit. Ve spojení konjunktivu plusquamperfekta způsobového slovesa s infinitivem je přičestí minulé způsobového slovesa nahrazováno infinitivem (tzv. *Ersatzinfinitiv*).

Ergänzen Sie die fehlenden Formen des Konjunktivs II.

a) er würde vertrauen – ... b) ... – du hättest ausprobiert c) es würde unterschätzt – ... d) ... – ihr hättet gefunden e) sie wollten aufhören – ... f) ... – es hätte verhindert werden können g) wir würden verbringen – ... h) ... – sie wäre verurteilt worden i) ich bliebe – ... j) ... – ihr hättet geschrieben

Užití konjunktivu II ve větách hlavních

Konjunktivy řady II vyjadřují ve větách hlavních např.:

- nespelnitelné přání: *Hätte er doch nur besser aufgepasst!* – *Kéž by byl dával lepší pozor!*;
- lítost, připustku, výčitku: *Du hättest schreiben können.* – *Mohl jsi napsat.*;
- pochybnost: *Sollten sie kein Geld haben?* – *Že by neměli peníze?*;
- možnost: *Das wäre angenehm!* – *To by bylo příjemné!* *Er hätte eine Lehre machen können.* – *Byl by se mohl vyučit.*;
- zdvořilé přání: *Würdest du mir helfen?* – *Pomohl bys mi?*;
- skromné mínění: *Ich hätte eine andere Idee.* – *Měl bych jiný nápad.* *Es wäre vielleicht besser gewesen, mit dem Zug zu fahren.* – *Bylo by snad (bývalo) lepší jet vlakem.*;
- domněnku: *Das dürfte wahr sein.* – *To je asi pravda.*;
- skutečnost, že se něco očekávaného přece jen nestalo: *Beinahe hätte ich mich überreden lassen.* – *Málem bych se (byl) nechal přemluvit.* *Er hätte uns fast überzeugt.* – *Skoro by nás (byl) přesvědčil.*;
- dosažení určitého výsledku, dokončení práce: *Das wär's für heute!* – *Tak to by bylo pro dnešek všechno.* *Das hätten wir geschafft!* – *Tak to bychom měli.*

Přací věty

- Jens vertraut mir nicht. – Wenn er mir doch (nur) vertrauen würde! / Würde er mir doch (nur) vertrauen!
- Jens mi nedůvěřuje. Kéž by mi důvěřoval!
- Ich habe Drogen genommen. – Wenn ich doch (nur) keine Drogen genommen hätte! / Hätte ich doch (nur) keine Drogen genommen!
- Brala jsem drogy. Kéž bych byla drogy nebrala!

Přací věty mohou být uvozeny spojkou *wenn* nebo začínají určitým slovesem.

Konjunktivem *präterita*, resp. opisem *würde* + infinitiv vyjadřujeme přání, jehož splnění není jisté (*Würde er mir doch vertrauen!*), konjunktivem *plusquamperfekta* vyjadřujeme nesplnitelné přání vztahující se k minulosti (*Hätte ich doch keine Drogen genommen!*).

Pro přací věty je charakteristické užití částic *doch*, *nur* / *bloß*.

Bilden Sie Wunschsätze.

Muster: *Paul hat sich arrogant benommen. (bescheidener) - Wenn er sich doch bescheidener benommen hätte! / Hätte er sich doch bescheidener benommen!*

a) Die Talkshow wird spät gesendet. (früher) b) Deine Wohnung liegt laut. (ruhiger) c) Ich fühle mich miserabel. (besser) d) Eva fuhr unvorsichtig. (vorsichtiger) e) Wir sind streng erzogen worden. (lockerer) f) Ich kann ihnen nur wenig vertrauen. (mehr) g) Ihr seid verantwortungslos. (verantwortungsbewusster) h) Grüners konnten sich nur kurz aufhalten. (länger) i) Wir sehen uns selten. (öfter) j) Seine Eltern haben intolerant reagiert. (toleranter) k) Sie zieht sich unmodern an. (moderner)

Vyjadřování lítosti, přípustky, výčitky

Er hätte es nicht vergessen dürfen. - Neměl na to zapomenout.
Du hättest daran früher denken können. - Mohl jsi na to myslet dříve.
Sie hätte sich besser darauf vorbereiten müssen. - Měla se na to lépe připravit.
Ihr hättet in der Kurve nicht überholen müssen. - Nemuseli jste v té zatáčce předjíždět.
Ich hätte es nicht essen sollen. - Neměla jsem to jíst.

Pomocí sloves *dürfen*, *können*, *müssen* a *sollen* (resp. spojení konjunktivu *plusquamperfekta* těchto sloves s infinitivem přítomným plnovýznamového slovesa) vyjadřujeme v němčině lítost, přípustku, výčitku atd. ve vztahu k uplynulým (neuskutečnitelným) dějům. Ve větách se slovesem *dürfen* stojí většinou zápor.

Rozlišujte

Měli jet pomaleji. < Sie sollten langsamer fahren. (Tj. byla to jejich povinnost, bylo to nařízeno, apod.)
Sie hätten langsamer fahren sollen. (Výčitka; tj. měli jet pomaleji, ale nejeli.)

Reagieren Sie nach dem Muster.

Muster: *Sie hat es behauptet. (dürfen) - Sie hätte es nicht behaupten dürfen.*

a) Wir sind nicht zu einem anderen Thema übergegangen. (sollen) b) Ihr habt uns nicht gewarnt. (können) c) Sie hat darüber gestaunt. (sollen) d) Du hast ihn nicht belohnt. (müssen) e) Sie haben das Feuerwerk nicht gesehen. (sollen) f) Er hat die Abteilung nicht ordentlich bewacht. (können) g) Das wertvolle Bild wurde beschädigt. (dürfen) h) Ich habe alle Geschenke ausgepackt. (sollen) i) Sie hat nicht intensiv trainiert. (müssen) j) Du hast mich betrogen. (dürfen) k) Er hat sein Fahrrad nicht in den Keller gestellt. (können)

Vyjadřování pochybnosti v otázkách

Sollten sie doch Recht haben? - Že by měli přece jen pravdu?
Sollte er es tatsächlich getan haben? - Že by to byl skutečně udělal?

Pochybnost v otázce vyjadřuje němčina spojením tvaru konjunktivu *präterita* slovesa *sollen* (*sollte*):
- s infinitivem přítomným plnovýznamového slovesa pro přítomnost, resp. budoucnost;
- s infinitivem minulým plnovýznamového slovesa pro děje minulé.

Man will es nicht glauben. Bilden Sie Fragen.

Muster: *Sie hat im Lotto gewonnen. - Sollte sie wirklich im Lotto gewonnen haben?*

a) Sie lehnen unser Angebot ab. b) Er hat sich über den schlechten Service beschwert. c) Sie hielt die Schmerzen nicht aus. d) Ihr glaubt seinen Ausreden. e) Die neue Reform setzt sich durch. f) Du hast ihren Namen nicht verstanden. g) Sie haben alle Koffer durchsucht. h) Er wird von seiner Oma verwöhnt. i) Ich habe schon wieder verloren. j) Wir haben das Schild nicht bemerkt. k) Er ist schon wieder hungrig.

Užití konjunktivu II ve větách vedlejších

Konjunktiv II se užívá např. ve vedlejších větách:

- podmínkových (*Wenn er die Drogen nicht unterschätzt hätte, müsste er nicht abhängig sein.*);
- přirovnávacích (*Es sieht so aus, als ob sie zu dieser Clique nicht gehören würde.*);
- účinkových (*Diese Frau sieht so attraktiv aus, dass sie als Fotomodell arbeiten könnte. Sie waren zu ungeduldig, als dass sie noch hätten warten können.*);
- způsobových s *ohne dass* (*Er verließ das Zimmer, ohne dass er sich verabschiedet hätte.*);
- přípustkových (*Auch wenn du gebeten hättest, hätte ich es dir nicht erlaubt.*);
- vztahných (*Kennt ihr jemanden, für den die Kleidung keine Rolle spielen würde?*);
- se spojkou *dass* (*Ich glaube, dass wir ihr noch helfen könnten.*).

Vedlejší věty podmínkové wenn - kdyby, jestliže, -li, když

Wofür würden Sie sich interessieren, **wenn** Sie - O co byste se zajímali, **kdyby** vám bylo 18 let? 18 wären?

Wenn du auf mich gehört hättest, wärest du nie - **Kdybys** mě byl poslechl, byl by ses nikdy nedostal do nesnází.
in Schwierigkeiten geraten.

Všimněte si: Wenn ich diese Stelle **hätte bekommen wollen** / **Hätte** ich diese Stelle **bekommen wollen**, hätte ich mindestens fünf Jahre Praxis haben müssen.

Užití slovesa *sollen* v podmínkových větách

Wenn du mit ihm auf der Party sprechen solltest - Kdybys s ním (náhodou) mluvil na večírku, / Solltest du mit ihm auf der Party sprechen, pozdravuj ho ode mě.
grüß ihn von mir.

Wenn er dafür Interesse haben sollte / Sollte er - Kdyby o to (snad) měl zájem, mohl bys mu to dafür Interesse haben, könntest du es ihm auch také nabídnout.
anbieten.

V podmínkových větách můžeme použít tvar konjunktivu préterita slovesa *sollen* (*sollte*) ve spojení s infinitivem přítomným významového slovesa (*sprechen, haben*). Zdůrazníme tak eventualitu, náhodnost celé podmínky.

Další možnosti vyjádření nereálné podmínky

Nereálnou podmínku můžeme v němčině vyjádřit nejen formou souvětí s vedlejší větou podmínkovou, ale i např.:

- infinitivní a participiální konstrukcí (*Es wäre gut ihn einzuladen. ← Es wäre gut, wenn Sie ihn einladen würden. Danach gefragt, wüsste ich keine Antwort. ← Wenn ich danach gefragt würde, wüsste ich keine Antwort.*);
- předložkovými skupinami (*Mit einem besseren Zeugnis hättest du die Stelle bekommen. ← Wenn du ein besseres Zeugnis gehabt hättest, hättest du die Stelle bekommen.*);
- větnými konstrukcemi s *aber, sonst* aj. (*Ich hätte ihm geschrieben, aber ich wusste seine Adresse nicht. ← Ich hätte ihm geschrieben, wenn ich seine Adresse gewusst hätte. Ich bin um 10 Uhr weggegangen, sonst hätte ich den Bus verpasst. ← Wenn ich nicht um 10 Uhr weggegangen wäre, hätte ich den Bus verpasst.*).

Bilden Sie Konditionalsätze.

Muster: *die Leute heute nicht so gleichgültig sein - sie einander mehr helfen - Wenn die Leute heute nicht so gleichgültig wären, würden sie einander mehr helfen.*

a) du vor kurzem nicht Vertreter bei dieser Firma werden - du jetzt ihre Produkte nicht loben b) du ihm dein Auto nicht borgen - der Unfall nicht geschehen müssen c) er noch heute ordentlich untersucht werden - er schon am Freitag operiert werden können d) sie vorigen Monat den Wettbewerb nicht gewinnen - sie jetzt nicht vom Personalchef interviewt werden e) wir in Zukunft mehr auf eine gesunde Lebensweise achten - wir uns besser fühlen f) so ein Wirbelsturm noch einmal kommen - die ganze Region zerstört werden g) es gestern kein plötzliches Glatteis geben - nicht so viele Massenkarambolagen passieren h) das Gericht schon beim Kochen ausreichend abgeschmeckt werden - es jetzt nicht nachgesalzen werden müssen

Formulieren Sie die Sätze noch einmal ohne die Konjunktion wenn.

Vedlejší věty přirovnávací als ob - jako by

Er benimmt / benahm sich (so), **als ob** er sofort - Chová / Choval se (tak), **jako by** chtěl mít
alles haben möchte. všechno hned.
Sie tun / taten (so), **als ob** sie von der Drogen- - Dělalí / Dělali, **jako by** byli ještě nikdy nesly-
gefahr noch nie gehört hätten. šeli o nebezpečí drog.

Všimněte si: Es sah so aus, als ob es sich hätte verhindern lassen / als hätte es sich verhindern lassen.

Vedlejší věty účinkové

..., so dass - ..., takže so ..., dass - tak ..., že zu ..., als dass - příliš..., než aby

Sie ist doch nicht dumm, **so dass** sie es verste- - Není přece hloupá, **takže** by tomu mohla ro-
hen könnte. zumět.
Er war nicht **so** krank, **dass** er nicht zur Schule - Nebyl **tak** nemocný, **že** by byl nemohl jít do
hätte gehen können. školy.
Sie lügen **zu** oft, **als dass** ich Ihnen noch ver- - Lžete **příliš** často, **než abych** vám ještě mohla
trauen könnte. věřit.

Poznámka

Ve vedlejších větách uvozených spojkou *als dass* se může vedle konjunktivu objevit též oznamovací způsob: *Die Technomusik ist zu laut, als dass ich sie hören könnte / kann. Die Technomusik war zu laut, als dass ich sie hätte hören können / als dass ich sie hören konnte.* Smysl výpovědi se tím nemění.

Vedlejší věty se spojkou *ohne dass* ohne dass - aniž by

Sie lungern oft auf der Straße herum, **ohne dass** - Potloukají se často na ulici, **aniž by** to jejich ro-
es ihre Eltern wissen / wüssten. diče věděli.
Sie arbeitete immer zuverlässig, **ohne dass** sie - Pracovala vždy spolehlivě, **aniž by** ji byl někdo
jemand kontrollieren musste / sie jemand hätte musel kontrolovat.
kontrollieren müssen.

Poznámka

Ve vedlejších větách uvozených spojkou *ohne dass* se může vedle oznamovacího způsobu přítomného, resp. minulého času (präteritum) vyskytnout také konjunktiv präterita (pro přítomnost), popř. konjunktiv plusquamperfekta (pro minulost): *Er hilft jedem, ohne dass man ihn darum bitten muss / müsste.*

Ergänzen Sie die Verben in der richtigen Form des Konjunktivs II.

Misswahlen finde ich zu langweilig, als dass ich noch einmal an einer (teilnehmen). Letztens z. B. taten alle so, als ob dort die schönsten Frauen (sein) und als ob man Schönheit (messen können). Ich nicht (sagen können), welches Mädchen das schönste war. Einige sahen zwar attraktiv aus, aber meiner Meinung nach waren sie so dumm und oberflächlich, dass man mit ihnen kaum (sich unterhalten können). Zum Glück gelang es mir, vor Schluss des Programms den Saal zu verlassen, ohne dass jemand etwas (bemerken).

Vedlejší věty přípustkové auch wenn / wenn ... auch - i když, i kdyby

Auch wenn es ihm seine Eltern verboten haben, - **I když** mu to jeho rodiče zakázali, tráví svůj
verbringt er seine Freizeit mit der Clique. volný čas s partou.
Wenn ich **auch** Zeit hätte, ich würde nie in die - **I kdybych** měl čas, nikdy bych nešel na disko-
Disko gehen. téku.
Es wäre passiert, **auch wenn** wir es hätten ver- - Bylo by se to stalo, **i kdybychom** tomu (byli)
hindern wollen. chtěli zabránit.

Přípustkové věty mohou být uvozeny spojkou *wenn* ve spojení s částicí *auch*.

Začíná-li souvětí vedlejší větou s *auch wenn*, je v následující hlavní větě zpravidla nepřímý pořádek slov. Stojí-li na začátku souvětí vedlejší věta s *wenn ... auch*, je v následující hlavní větě převážně přímý pořádek slov.

Obdobně jako např. u podmínkových vět lze v souvětí s *auch wenn* (resp. *wenn ... auch*) použít konjunktiv II. Pro děj, který je chápán jako případně možný, použijeme konjunktiv präterita (popř. *würde* + infinitiv), pro děj, který se v minulosti neuskutečnil, konjunktiv plusquamperfekta.

Poznámka

Na začátku věty hlavní, která následuje za větou vedlejší, stojí často korelát *so*: *Wenn ich auch Zeit hätte, so würde ich nie in die Disko gehen.*

Všimněte si

Wenn ich auch Geld hätte / Hätte ich auch Geld, – I kdybych měla peníze, nikdy bych si nekoupila tak drahé oblečení.
ich würde nie so teure Kleidung kaufen.

V souvětí s předřazenou vedlejší větou je možné spojku *wenn* vynechat a začít vedlejší větu určitým slovesem. V následující větě hlavní je pak zpravidla přímý pořádek slov.

Užití slovesa *sollen* v přípustkových větách

Wenn er auch nicht kommen sollte / Sollte er – I kdyby (snad) nepřišel, budeme o tom diskutovat.
auch nicht kommen, wir diskutieren darüber.

Podobně jako u podmínkových vět je možné také u přípustkových vět s *auch wenn*, resp. *wenn ... auch* použít spojení konjunktivu préterita slovesa *sollen* (*sollte*) s infinitivem přítomným významového slovesa. Sloveso *sollen* dodává celé výpovědi charakter eventuality, náhodnosti.

Formen Sie die Sätze um. Verwenden Sie die angegebene Konjunktion.

Muster: *Klara lernt seit zwei Jahren Deutsch, trotzdem versteht sie kein einziges Wort. (auch wenn) – Auch wenn Klara seit zwei Jahren Deutsch lernt, versteht sie kein einziges Wort.*

- a) Ihr kennt ihn schon lange, trotzdem traut ihr ihm nicht. (auch wenn) b) Egon hatte schlechte Noten, trotzdem ist er an der Uni angenommen worden. (wenn ... auch) c) Die Touristen wussten von der Lawinengefahr, trotzdem haben sie sich auf den Weg gemacht. (wenn ... auch) d) Man hat euch vor den Folgen der Drogen gewarnt, trotzdem raucht ihr manchmal „Gras“. (auch wenn) e) Wir bekommen ein ausreichendes Taschengeld, trotzdem jobben wir in den Ferien. (auch wenn) f) Frank ist behindert, trotzdem treibt er Sport. (wenn ... auch) g) Klaus und Marta sind auseinander gegangen, trotzdem sind sie Freunde geblieben. (auch wenn) h) Ich habe den ganzen Monat hart gearbeitet, trotzdem habe ich kein Geld bekommen. (auch wenn) i) Die Kinder sind ins kalte Wasser gefallen, trotzdem haben sie sich nicht erkältet. (wenn ... auch)

Formulieren Sie dieselben Sätze noch einmal ohne die Konjunktion *wenn*.

Muster: *Auch wenn Klara seit zwei Jahren Deutsch lernt, versteht sie kein einziges Wort. – Lernt Klara auch seit zwei Jahren Deutsch, sie versteht kein einziges Wort.*